

Instituce Evropské unie

Základní rámec institucí

Rozdělení zákonodárného procesu

Již při vzniku prvního Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) v roce 1951 se musely státy, které se chystaly smlouvu podepsat, vypořádat s problémem vytvoření společných institucí. O pár let později, před podpisem Římských smluv, se obdobný problém řešil znovu. Státy se musely především dohodnout, jak mezi navrhované instituce rozdělit moc.

První krok nebyl tak obtížný. Bylo potřeba vytvořit zcela nové instituce. Druhým krokem, který musel bezprostředně následovat, bylo rozdělení moci mezi nimi. Třetím bylo pak zajištění kontroly nad mocí, která byla institucím dána. V zásadě zde proti sobě stály dvě síly: Společenství na jedné straně a členské státy na straně druhé.

Každá strana ale může mít odlišný pohled na věc, který je přitom potřeba respektovat. Proto vykryštalizovaly dvě základní instituce: Komise, která zastupuje zájmy Společenství, a Rada, která hájí zájmy členských států. Pro Radu se používá i označení Rada Evropské unie a někdy i Rada ministrů. Zde bude používán zejména termín Rada tak, jak je uveden v Niceské smlouvě.

Dalším úkolem bylo rozdělit zákonodárnou moc mezi tyto subjekty. Jak přimět obě instituce ke spolupráci v nejdůležitější oblasti – při vytváření vlastního práva Společenství?

Zákonodárný proces byl rozdělen v zásadě na dvě poloviny. Komise dostala výhradní právo navrhnout legislativu. Nikdo jiný iniciovat zákonodárný proces nemůže. Radě pak bylo přiděleno právo rozhodovat.

Mohlo by se zdát, že Komise si může navrhnout, co se jí zachce. Ale návrh přijde do Rady a ta neschválí, co není dobré pro členské státy. Na druhou stranu musí Rada, chce-li schválit něco, co je výhodné pro členské státy, požádat nejdříve Komisi, aby jí tento návrh podala. A Komise, je-li návrh Rady v rozporu se zájmy Společenství, ho prostě nepředloží. A tak jedna instituce vlastně „hlídá“ druhou. Samozřejmě tato charakteristika je velmi zjednodušená, ale osvětluje podstatu rozdělení moci mezi základními orgány Společenství, mezi Komisí a Radou.

Demokratický deficit

Řadu let fungoval princip rozdělení moci mezi Radu a Komisi vcelku uspokojivě. Ale časem se začaly ozývat hlasy, že rozhodování v Evropských společenstvích postrádá demokratický prvek. Nutno říci, že tyto hlasy měly naprostou pravdu. Členové obou orgánů, o kterých jsme se zmínili, byli jmenováni a nikoliv voleni. Tíhu demokracie na svá bedra vzala další instituce, která zpočátku měla jen funkci poradní. Tou se stal Evropský parlament. Jeho zástupci jsou od roku 1979 voleni ve všech členských státech přímými volbami. Přesto

v počátcích neměl žádné pravomoci, byl jen jakýmsi pozorovatelem. Až novelizace zakládajících smluv mu postupně přidávaly nové pravomoci a možnosti, jak se podílet na rozhodovacím procesu. Dnes Evropský parlament hraje velmi důležitou roli při rozhodování.

Politické vedení unie

Přestože původní zakládající smlouvy s něčím podobným nepočítaly, během let se začali setkávat vedoucí představitelé členských států Společenství na pravidelných setkáních. Vystala potřeba vytvořit i nejvyšší politický orgán a jeho existenci zakotvit do smluv. S návrhem, aby se schůzky nejvyšších představitelů konaly pravidelně a byly nazývány Evropská rada, přišel francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing v roce 1974. Od tohoto roku se schůzky šéfů vlád a hlav států konají pravidelně a od roku 1986 se schůzek účastní i předseda Komise. Evropská rada je institucí především s významem politickým a strategickým.

Evropský soudní dvůr a Evropský účetní dvůr

Víme, že komunitární právo je nadřazeno právu členských států. To vyvolalo potřebu vytvořit instituci, která bude zajišťovat soulad mezi právem Evropských společenství a faktickou činností EU, jednotlivých členských států, jejich právnických osob a občanů. Proto byl vytvořen Evropský soudní dvůr. Je vrcholným vykladačem evropského práva, dbá na dodržování a jednotu interpretace práva Evropských společenství. Ve věcech evropského práva je tato instituce nejvyšší instancí.

Požadavek na vytvoření další instituce vyvstal zejména poté, co Společenství zaváděla tzv. „vlastní zdroje“ rozpočtu, zvyšovaly se příjmy a zároveň i výdaje. Bylo potřeba vytvořit orgán, který by kontroloval hospodaření Evropských společenství a zastupoval tak zájmy daňových poplatníků. Stal se jím Evropský účetní dvůr. Bývá občas označován jako finanční svědomí Unie.

Ostatní instituce

S prohlubující se integrací členských států v měnové oblasti bylo nutno vytvořit i nadstátní obdobu klasické centrální banky. Stala se jí Evropská centrální banka. Ta vytváří měnovou politiku států, které se dnes společně měnové politiky účastní, a plní další úkoly, které mají obvykle ve své kompetenci centrální banky jednotlivých zemí. Centrální banka je zcela nezávislá instituce.

Další instituce EU mají pouze poradní roli.

Hospodářský a sociální výbor, který je složen z představitelů různých oblastí hospodářského a sociálního života, zejména výrobců, zemědělců, dopravců, zaměstnanců, řemeslníků, obchodníků, spotřebitelů, příslušníků svobodných povolání a veřejnosti.

Výbor regionů je poradním orgánem, který je složen ze zástupců regionálních a místních orgánů.

Komise, Rada či Evropský parlament s výbory konzultují některé své návrhy (v určitých případech tak musí činit povinně, jak jim předepisuje smlouva). Zasahovat do rozhodovacího procesu tyto výbory však příliš nemohou.

Evropská investiční banka je dalším bankovním ústavem, který při EU působí. Jejím hlavním úkolem je formou nejrůznějších půjček pomáhat k rozvoji členských států.

Mimo výše jmenované instituce, existuje řada více či méně nezávislých agentur, které napomáhají fungování EU. Nejvíce agentur (a jsou jich dvě desítky) najdeme zcela logicky v oblasti činností spojených s prvním pilířem (např. Evropská agentura pro bezpečnost letectví, Evropské středisko pro prevenci a boj proti chorobám, Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání aj.), ale existuje i několik agentur, které spadají pod druhý a třetí pilíř (např. Europol, Eurojust, Evropská obranná agentura).

Terminologické nejasnosti v názvu institucí

Často jsou instituce Evropské unie zaměňovány s jinými organizacemi či institucemi, jejichž názvy zní podobně. Aby byl vnesen do názvosloví pořádek, zde jsou uvedeny instituce, které mají sice podobně znějící názvy jako instituce EU, ale do struktur Evropské unie nepatří:

Rada Evropy – samostatná mezinárodní organizace, která byla založena v roce 1949. Zajišťuje spolupráci zúčastněných zemí při podpoře demokracie, v oblasti ochrany sociálních a lidských práv a svobod, spolupráci v kultuře a ve zdravotnictví. Dnes má 41 členů. Sídlí ve Štrasburku.

Evropský soud pro lidská práva – instituce Rady Evropy. Vznikl v roce 1960. Rozhoduje ve sporech v oblasti porušování Charty základních lidských práv a svobod. Sídlí ve Štrasburku.

Mezinárodní soudní dvůr – soudní orgán OSN, zřízený Chartou OSN. Řeší spory mezi stranami, jimiž mohou být jen státy, a vydává poradní posudky. Sídlí v Haagu.

Evropská komise

Evropská komise byla zakladatelskou smlouvou vytvořena jako orgán hájící zájmy Evropských společenství. A zůstává jím podnes. Je to výkonný orgán Evropských společenství. Vystupuje jako iniciátor zákonodárství Evropských společenství. Má monopol na předkládání návrhů - nikdo jiný, žádná jiná instituce návrh předložit nemůže. V tom je výsadní postavení Komise.

Poslání Komise

- Navrhuje zákonodárství

Celý legislativní proces Unie začíná návrhem Komise. Znamená to, že Rada může v rámci prvního pilíře rozhodovat jen o návrzích předložených Komisí. Toto výhradní právo iniciativy však Komise nemá ve druhém a třetím pilíři. Při zpracování legislativních návrhů respektuje Komise na prvním místě zájem Společenství, přitom ale důkladně všechny návrhy konzultuje s členskými státy a význačnými skupinami. Je nucena respektovat i princip subsidiarity.

- Dohlíží na dodržování smluv

Komise bývá často nazývána strážkyní smluv. Zajišťuje, aby legislativa Evropských společenství byla dodržována a správně aplikována ve všech členských státech. Pokud někdo poruší své závazky, vystavuje se nejen možným sankcím Komise, ale i řízení před Evropským soudním dvorem. Není málo případů, kdy Komise tvrdě zasáhla, když byla porušena daná pravidla hry, tj. nebyly nedodrženy smlouvy, nařízení, směrnice či rozhodnutí. Komise může v takových případech ukládat pokuty jednotlivcům, firmám, organizacím. Postižení se mohou odvolat k Soudnímu dvoru. Komise také může žalovat samotné členské státy u Evropského soudního dvora. Komise bedlivě hlídá i oblast hospodářské soutěže. A je to právě ona, kdo má kupříkladu pravomoc rozhodnout o přípustnosti podpor poskytovaných průmyslu vládami členských zemí.

Stali jsme se členy EU a je to právě Komise, která pečlivě hlídá, jak plníme své závazky. Nutno říci, že rozhodně nejsme „vzornými žáky“. Na počátku roku 2005 jsme měli dokonce podle slov Komise nejhorší skóre ze všech 25 členských států v přijímání legislativy v oblasti jednotného vnitřního trhu. Omluvou není ani fakt, že byste v EU nenašli stát, který by se alespoň jednou neprovinil proti stanoveným pravidlům. Asi nejčastějším prohřeškem je špatná či pozdní implementace komunitárního práva (většinou se jedná o pozdní či špatné zavedení nějaké směrnice do národní legislativy, případně o její nezavedení, či v lepším případě jen o to, že stát opomněl Komisi o zavedení daného legislativního aktu informovat, což je jeho povinností).

Česká republika má prohřešků za dva roky svého působení v EU dost. Přes dvě stě padesát varování adresovala Komise naší republice. Dokonce na nás Komise již podala i žaloby k Evropskému soudnímu dvoru. A to je již poslední krok, který Komise vůči členskému státu po dvou nevyslyšených varováních ze strany provinilce, podniká.

V prvním případě došla Komisi trpělivost v souvislosti s nezavedením směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti do české národní legislativy. Jedná se o směrnici, která měla být přejata již v den našeho vstupu do EU, tj. 1. května 2004.

Ve druhém Česká republika nepřijala právní a správní předpisy nezbytné k tomu, aby bylo dosaženo souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES ze dne 25. června 2002 o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí, nebo to v každém případě nesdělila Komisi, čímž nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 14 odstavce 1 uvedené

směrnice. A to lhůta pro provedení směrnice do vnitrostátního právního řádu uplynula již 18. července 2004. Ani další žaloby na sebe nenechaly dlouho čekat.

- Rozhoduje

Hlavním rozhodovacím orgánem Společenství je Rada. Ale i Komise může rozhodovat. Týká se to některých legislativních pravomocí, které jsou stanoveny ve smlouvách. Druhou možností, kdy může Komise rozhodnout, je případ, kdy ji k tomu zmocní Rada, kdy na ni přeneše část svých pravomocí. Potom může Komise vydávat nařízení, směrnice a rozhodnutí stejně jako Rada. Komise rozhoduje prostou většinou, v praxi se však častěji uplatňuje zásada konsensu. Členské státy si ale velmi pečlivě střeží svou rozhodovací pravomoc a Komisi při jejím rozhodování bedlivě sledují.

- Spravuje fondy

Komise spravuje rozpočet Unie a zodpovídá za její hospodaření. Vybírá peníze do rozpočtu, kontroluje a spravuje fondy.

Organizace Evropské komise

Komisaři

Komisi tvoří 25 komisařů. Z každého členského státu je vybrán jeden komisař.

Komisaři jsou jmenováni na pětileté funkční období. Každý komisař dostane přidělen nějaký resort, za který pak zodpovídá.

Posláním Komise je především hájit zájmy celku, tedy celých Evropských společenství. Komisaři musí být proto nestranní. A tak každý komisař skládá slib, že bude jednat pouze v zájmu Evropských společenství, nenechá se ovlivňovat svým mateřským státem, ani nikým jiným.

Ve Smlouvě o ES v článku 213 je stanoveno:

„Členové Komise vykonávají své funkce zcela nezávisle v obecném zájmu Společenství.

Při plnění svých povinností nesmějí požadovat ani přijímat pokyny od žádné vlády ani jiného orgánu. Zdrží se jakéhokoli jednání neslučitelného s jejich funkcí. Každý členský stát se zavazuje respektovat tuto zásadu a neusilovat o ovlivňování členů Komise při plnění jejich úkolů.

Členové Komise nesmějí po dobu výkonu své funkce vykonávat jiné placené či neplacené povolání. Při nástupu do funkce se slavnostně zavazují respektovat po dobu trvání své funkce i po jejím skončení povinnosti z ní vyplývající, zejména povinnost čestnosti a uvážlivosti pokud jde o přijímání určitých funkcí nebo výhod po skončení funkčního období. V případě porušení této povinnosti může Soudní dvůr na žádost Rady nebo Komise dotyčného člena

buď odvolat v souladu s článkem 216, nebo mu odejmout nárok na důchod, případně na jiné požitky nahrazující důchod.“

A jak jsou komisaři vybráni? Způsob výběru je definován v zakládajících smlouvách v článku 214 Smlouvy o ES, kde se praví:

„Rada ve složení hlav států nebo vlád kvalifikovanou většinou určí osobnost, kterou zamýšlí jmenovat předsedou Komise; toto určení schvaluje Evropský parlament. Rada přijme kvalifikovanou většinou a společnou dohodou s designovaným předsedou seznam ostatních osob, které zamýšlí jmenovat za členy Komise, vytvořený podle návrhů všech členských států.“

V praxi to znamená, že nejdříve je členskými státy vybrán a Evropským parlamentem schválen předseda nové Komise. Poté jsou vybíráni členové Komise. Nakonec předstupuje celá Komise před Evropský parlament, který ji buď schválí, anebo s jejím složením může samozřejmě nesouhlasit. Poslanci se nejprve se všemi kandidáty na komisaře seznámí a prověří jejich znalosti a schopnosti (tzv. „grilování“ budoucích komisařů, kteří odpovídají před výbory parlamentu na otázky poslanců a představují vizi svého působení v přiděleném resortu).

Kabinet

Nejbližšími spolupracovníky komisařů jsou členové jeho kabinetu. Komisař si je jmenuje sám. Pracovníci kabinetu zajišťují informace pro komisaře, vytvářejí podporu pro jeho návrhy a v neposlední řadě fungují jako spojovací článek řetězu mezi ostatními částmi Komise.

Generální ředitelství (Directorate General, DG)

Generální ředitelství jsou nejdůležitějším článkem aparátu Komise. Existují např. DG pro zemědělství, rybolov, vnitřní trh, hospodářskou soutěž. Jsou různě velká. Velké je např. DG pro zemědělství.

Vedle generálních ředitelství fungují ještě oddělení zajišťující služby pro Komisi. Jsou to např. služby právní, personalistika a administrativa, finanční kontrola, Evropský antikorupční úřad - OLAF, konferenční služby. Mezi nimi je nejvýznamnější oddělení, které poskytuje služby překladatelské a tlumočnické.

Počet všech úředníků v této instituci se pohybuje kolem 25 000. Zdánlivě je to číslo vysoké, ale musíme si uvědomit, že právě Komise připravuje návrhy zákonů, které platí ve všech členských státech. Dnes tedy úředníci připravují legislativu pro více než 450 milionů lidí, občanů Evropské unie. Co se týče vysokého počtu překladatelů a tlumočnicků, je i zde vysvětlení zřejmé. Každý občan EU má právo se na úředníky Komise obracet ve svém jazyce. A také všechny oficiální dokumenty EU jsou překládány do všech dvaceti oficiálních jazyků. K zajištění takového objemu práce už je opravdu nutná přímo armáda překladatelů.

Generální ředitelství jsou dělena ještě na ředitelství a divize.

V rámci aparátu Komise pracují poradní, řídicí a regulační výbory. Komise rovněž najímá podle momentální potřeby rozsáhlý sbor externích spolupracovníků. S Komisí spolupracuje i řada agentur.

Komise sídlí v Bruselu.

Komisaři a jim podřízená generální ředitelství

Komisař/ka	Odpovědnost	Resort
<p>JOSE MANUEL DURAO BARROSO (Portugalsko)</p> <p>Předseda</p>	<p>Politické vedení Komise. Organizování Komise s cílem zajistit konzistentní a efektivní fungování na základě kolegiality. Přidělování pravomocí a odpovědností. Předseda pracovní skupiny pro Lisabonskou strategii. Předseda pracovní skupiny pro vnější vztahy.</p>	<p>Generální sekretariát Právní služby Mluvčí Tým poradců (GOPA)</p>
<p>MARGOT WALLSTRÖM (Švédsko)</p> <p>Místopředsedkyně</p> <p>Komisařka pro vztahy s evropskými institucemi a komunikační strategii</p>	<p>Vztahy s Evropským parlamentem, Radou a zastoupením Komise, s národními parlamenty s Výborem regionů, Hospodářským a sociálním výborem a ombudsmanem. Zastupování předsedy v jeho nepřítomnosti. Koordinace mediální a komunikační strategie. Předsedkyně pracovní skupiny pro komunikaci a program.</p>	<p>GŘ tisk a komunikace včetně zastoupení v členských zemích</p>
<p>GÜNTER VERHEUGEN (SRN)</p> <p>Místopředseda Komisař pro průmysl a podnikání</p>	<p>Průmysl a podnikání. Koordinace aktivit Komise v rámci Rady pro konkurenceschopnost. Předseda pracovní skupiny pro Radu pro konkurenceschopnost. Místopředseda pracovní skupiny pro Lisabonskou strategii.</p>	<p>GŘ průmysl a podnikání (přejmenováno), přidáno: - vesmír (z GŘ RTD) - výzkum v oblasti bezpečnosti (z GŘ INFSO/RTD) - aplikace pravidel pro volný pohyb zboží (z GŘ MARKT) Agentury: EMEA (Evropská agentura pro posuzování farmaceutických produktů) ECA (Evropská agentura pro chemické látky)</p>
<p>JACQUES BARROT (Francie)</p> <p>Místopředseda</p> <p>Komisař pro dopravu</p>	<p>Doprava.</p>	<p>Oblast dopravy na GŘ doprava a energetika Agentury: EMSA (Evropská agentura pro námořní bezpečnost) EASA (Evropská agentura</p>

		pro leteckou bezpečnost) ERA (Evropská agentura pro železnice)
SIIM KALLAS (Estonsko) Místopředseda Komisař pro administrativní záležitosti, audit a boj s podvody	Reforma administrativy. Lidské zdroje a administrativa. Rozpočtové výdaje. Interní audit. Boj s podvody. Bezpečnost. Předseda Výboru pro audit.	GŘ lidské zdroje a administrativa Vnitřní audit Evropský úřad pro boj s podvody (OLAF) GŘ informatika Úřad pro správu a výplatu individuálních nároků Úřady pro infrastrukturu a logistiku Vztahy s náborovou kanceláří pro evropské instituce
FRANCO FRATTINI (Itálie) Místopředseda Komisař pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost	Justice a vnitřní záležitosti.	GŘ spravedlnost, svoboda a bezpečnost (přejmenováno) Agentury: EMCDDA (Evropské centrum pro sledování drog a drogových závislostí) EUMC (Evropské centrum pro sledování rasismu a xenofobie) – bude spojeno se základními právy Ostraha hranic (Evropská agentura pro koordinaci ostrahy vnějších hranic)
VIVIANE REDING (Lucembursko) Komisařka pro informační společnost a sdělovací prostředky	Informační společnost. Politika v oblasti audiovizí. Koordinace mediálních záležitostí.	GŘ informační společnost, přidáno: - politika v oblasti audiovizí a odbory programů médií z GŘ EAC Agentury: ENISA (Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací)
STAVROS DIMAS (Řecko) Komisař pro životní prostředí	Životní prostředí.	GŘ životní prostředí Agentury: EEA (Evropská agentura pro životní prostředí)
JOAQUÍN ALMUNIA (Španělsko) Komisař pro hospodářské a měnové záležitosti	Hospodářské a finanční záležitosti. Měnové záležitosti. Statistický úřad.	GŘ hospodářské a finanční záležitosti Statistický úřad

DANUTA HÜBNER (Polsko) Komisařka pro regionální politiku	Regionální politika. Fond soudržnosti. Fond solidarity.	GŘ regionální politika
JOE BORG (Malta) Komisař pro rybolov a námořní záležitosti	Rybolov. Koordinace námořních záležitostí. Předseda pracovní skupiny, která má navrhnout námořní politiku.	GŘ rybolov a námořní záležitosti, (přejmenováno), přidáno: - odpovědnost za námořní právo z GŘ RELEX Agentury: CFCA (Agentura pro kontrolu rybolovu)
DALIA GRYBAUSKAITE (Litva) Komisařka pro finanční plánování a rozpočet	Finanční plánování. Rozpočet.	GŘ rozpočet
JANEZ POTOČNIK (Slovinsko) Komisař pro vědu a výzkum	Věda, výzkum a vývoj. Společné výzkumné centrum (JRC).	GŘ výzkum JRC
JÁN FIGEL (Slovensko) Komisař pro školství, vzdělání, kulturu a vícejazyčnost	Školství a vzdělání. Mládež, tělovýchova, občanská společnost. Kultura. Překlady a tlumočení.	GŘ školství a kultura GŘ tlumočnictví (SCIC) GŘ překladatelství Vztahy s kanceláří pro tiskoviny evropských institucí (OPOCE) Agentury: CEDEFOP (Evropské centrum pro rozvoj učňovského školství) ETF (Evropská nadace pro vzdělání) CdT (překladatelské středisko pro evropské orgány)
MARKOS KYPRIANOU (Kypr) Komisař zdravotnictví a ochranu spotřebitele	Veřejné zdraví. Ochrana spotřebitele.	GŘ zdraví a ochrana zákazníka Agentury: CPVO (Úřad pro rostlinnou diverzitu) ECDC (Evropské centrum pro prevenci a kontrolu chorob) EFSA (Evropský úřad pro bezpečnost potravin)
OLLI REHN (Finsko)	Kandidátské země (Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Turecko).	GŘ rozšíření, přidáno Ředitelství pro západní

Komisař pro rozšířeni	Západní Balkán.	Balkán z GŘ RELEX Agentury: EAR (Evropská agentura pro obnovu)
LOUIS MICHEL (Belgie) Komisař pro rozvojovou a humanitární pomoc	Rozvojová pomoc a spolupráce. Humanitární pomoc.	GŘ rozvoj Kancelář pro humanitární pomoc (ECHO)
ANDRIS PIEBALGS (Lotyšsko) Komisař pro energetiku	Energetická politika. Jaderná bezpečnost.	Záležitosti energetiky v GŘ doprava a energetika
NEELIE KROES (Nizozemsko) Komisařka pro hospodářskou soutěž	Hospodářská soutěž.	GŘ hospodářská soutěž
MARIANN FISCHER BOEL (Dánsko) Komisařka pro zemědělství a rozvoj venkova	Zemědělství. Rozvoj venkova.	GŘ zemědělství a rozvoj venkova (přejmenováno)
BENITA FERRERO-WALDNER (Rakousko) Komisařka pro vnější vztahy a evropskou sousedskou politiku	Vnější vztahy. Společná zahraniční a bezpečnostní politika. Evropská sousedská politika. Delegace v nečlenských zemích. Místopředsedkyně pracovní skupiny pro vnější vztahy.	GŘ vnější vztahy Úřad pro spolupráci EuropeAid
CHARLIE MCCREEVY (Irsko) Komisař pro vnitřní trh a služby	Vnitřní trh. Finanční služby.	GŘ vnitřní trh a služby (přejmenováno), přidáno: - volný pohyb kapitálu z GŘ ECFIN - odpovědnost za služby spojené s obchodem a správa upozornění na navrhovaná pravidla pro služby od GŘ ENTR Agentury: OHIM (Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu – obchodní známky a průmyslové vzory)
VLADIMÍR ŠPIDLA (Česká republika) Komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti	Zaměstnanost . Sociální věci. Rovné příležitosti. Předseda pracovní skupiny pro rovné příležitosti.	GŘ zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti (přejmenováno) Agentury: EUROFOUND (Evropská

		nadace pro zlepšování životních a pracovních podmínek) EU-OSHA (Evropská agentura pro bezpečnost a zdraví při práci)
PETER MANDELSON (Velká Británie) Komisař pro obchod	Obchodní politika. Mezinárodní dimenze konkurenceschopnosti. Člen pracovní skupiny pro Radu pro konkurenceschopnost.	GŘ obchod
LASZLÓ KOVÁCS (Maďarsko) Komisař pro daňové záležitosti a celní unii	Cl. Daně.	GŘ daňová a celní unie

Rada Evropské unie

Rada Evropské unie (Rada, či Rada ministrů) je hlavním rozhodovacím orgánem Evropské unie. Je skutečně mocenským orgánem EU.

Poslání Rady

- Hlavním posláním je činit legislativní a politická rozhodnutí.
- Je hlavní zákonodárnou institucí.
- Má pravomoc rozhodovat v rámci všech tří pilířů.
- Vydává závazné akty sekundární legislativy v prvním pilíři.
- Rozhoduje o společných postojích a společných akcích EU ve druhém a třetím pilíři.
- Je platformou členských států Unie, prezentuje a hájí jejich zájmy.
- Jménem EU a Společenství vyjednává a uzavírá smlouvy se třetími zeměmi.
- Koordinuje společné politiky Evropských společenství.

Organizace Rady Evropské unie

Ministři

V článku 203 Smlouvy o založení Evropského společenství se říká:
„Rada se skládá z jednoho zástupce každého členského státu na ministerské úrovni, zmocněného zavazovat vládu tohoto členského státu.“

Rada se tedy skládá z ministrů vlád jednotlivých členských států. Legálně je jen jedna Rada, ale v praxi jich je devět. Nejznámější rada je Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy.

- Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy
- Rada pro ekonomické a finanční záležitosti
- Rada pro spravedlnost a vnějš
- Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a záležitosti spotřebitele
- Rada pro konkurenceschopnost
- Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku
- Rada pro zemědělství a rybolov
- Rada pro životní prostředí
- Rada pro školství, mládež a kulturu

Ministři se při jednáních mohou nechat zastoupit. Každého ministra či jeho zástupce doprovází při jednání národní delegace. Všechny jednání Rady se účastní rovněž zástupce Evropské komise. Zasedání bývají jedno- až dvoudenní a řídí je předseda z právě předsedajícího členského státu. Všechny Rady mají stejné pravomoci. To znamená, že např. Rada ministrů průmyslu může za stanovených podmínek odhlasovat směrnici, týkající se třeba sociální politiky. Zasedání Rady se konají v Bruselu s výjimkou dubna, června a října, kdy Rada zasedá v Lucemburku.

COREPER a pracovní skupiny

Samotné zasedání Rady je jen špičkou pyramidy. Předchází mu jednání na nižší úrovni.

Základnu pomyslné pyramidy tvoří pracovní skupiny. Zde se scházejí úředníci, delegovaní vládou každé členské země. Jednají o návrhu Komise a jejich cílem je dosáhnout shody mezi pohledem Komise a názorem členských států. Výsledky své práce postupují pracovní skupiny o stupeň výše v hierarchii této instituce.

Tímto vyšším stupněm je Výbor stálých představitelů, označovaný zkratkou COREPER.

Kdo se skrývá pod těmito sedmi písmeny?

Každý členský stát má v Bruselu svou delegaci, své Stálé zastoupení. Je to ve své podstatě „velvyslanectví“ každého členského státu. V čele toho úřadu stojí Stálý představitel, „velvyslanec“ členského státu při Evropských společenstvích. Stálí představitelé či jejich zástupci se setkávají právě ve Výboru stálých představitelů, COREPER. Tato zkratka vznikla z francouzského Comité des Représentants Permanents.

COREPER je tedy dalším stupněm pyramidy. V něm se dále diskutuje o návrhu Komise. I zde je cílem, aby jednající došli pokud možno ke shodě. Odtud putuje návrh již do samotné špičky pyramidy, do Rady ministrů. Ta hlasuje o návrhu. Ta o něm rozhoduje.

Radě slouží její sekretariát. V jeho čele stojí Generální tajemník Rady, který je současně Vysokým zmocněncem pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Sekretariát zajišťuje zázemí

pro vlastní jednání Rady, ale není v jeho možnostech jednat se všemi stranami samostatně. Značná část organizační práce tak zůstává na úřednicích země, která předsedá Radě.

Předsednictví v Radě

Je zapotřebí, aby jednání v Radě na všech úrovních někdo vedl. Tento předseda má ale, chtě nechtě, větší vliv na jednání než běžní účastníci. Jak tedy zabezpečit spravedlnost předsednictví, aby se žádný z členských států necítil ukřivděn? Státy se dohodly, že se budou v předsedání Rady střídát – v každém půlroce budou všechna jednání Rady předsedána příslušníky předsedajícího státu. Pořadí je určeno.

V současnosti platí následující pořadí předsednictví:

Předsednictví v Radě

ROKY	1. POLOLETÍ	2. POLOLETÍ
1996	Itálie	Irsko
1997	Nizozemí	Lucembursko
1998	Velká Británie	Rakousko
1999	Německo	Finsko
2000	Portugalsko	Francie
2001	Švédsko	Belgie
2002	Španělsko	Dánsko
2003	Řecko	Itálie
2004	Irsko	Nizozemí
2005	Lucembursko	Velká Británie
2006	Rakousko	Finsko

Od r. 2007 by měly předsedat vždy 3 země po 18 měsících a rozdělit se po 6 měsících. Ale v tuto chvíli díky tomu, že není dokončena ratifikace Smlouvy o Ústavě pro Evropu, se zdá, že bude zachováno půlroční předsednictví jednoho státu. Pořadí by mělo být následující:

ROKY	1. POLOLETÍ	2. POLOLETÍ
2007	Německo	Portugalsko
2008	Slovinsko	Francie
2009	Česká republika	Švédsko
2010	Španělsko	Belgie
2011	Maďarsko	Polsko
2012	Dánsko	Kypr
2013	Irsko	Lotyšsko
2014	Řecko	Itálie
2015	Slovensko	Lucembursko

Pokud bude ratifikována ústavní smlouva v současné podobě, vypadaly by trojice předsedajících států následovně:

od ledna 2007 do června 2008
Německo, Portugalsko, Slovinsko

od července 2008 do prosince 2009
Francie, **Česká republika (1. pololetí 2009)**, Švédsko

Španělsko, Belgie, Maďarsko
Polsko, Dánsko, Kypr
Irsko, Lotyšsko, Řecko
Itálie, Slovensko, Lucembursko

Předsednická země má své úkoly. Patří mezi ně svolávat a řídit zasedání Rady. Usilovat o přijatelné kompromisy, nacházet řešení problémových témat. Zaručit návaznost a konzistentnost politik. (Proto více spolupracuje země, která předsedala, se zemí, která předsedá, a také se zemí, která předsedat bezprostředně bude. Tvoří spolu „trojku“ s cílem zajistit kontinuitu celého procesu). Úkolem předsedající země je i příprava summitů Evropské rady a zajištění jejich hladkého průběhu. Výhodou je, že předsedající země má do určité míry možnost ovlivňovat politiku EU např. výběrem témat, o kterých se bude jednat. I proto je předsednictví pro členské státy velmi důležité.

Česká republika by se měla ujmout předsednické funkce v prvním pololetí r. 2009. Státní správu čeká nelehký úkol. Předsednická země předsedá všem zasedáním Rady, jednotliví ministři povedou jednání všech ministrů. COREPER zasedá 2x - 3x týdně a jeho jednání bude řídit český Stálý představitel nebo jeho zástupce. Naši úředníci povedou i tisíce jednání pracovních skupin. Skupin a podskupin je asi 250, zasedání pak kolem 3000 během půlročního předsednictví. Naši úředníci, ale rovněž i ministři, musí být výborně připraveni jak po stránce jazykové, tak po stránce odborné, ale musí také umět vést jednání, dovést je k úspěšným závěrům a k pro všechny přijatelným kompromisům. Kromě toho předsedající země organizuje i neformální setkání, různé mezinárodní summity a také doprovodný program. Předsednictví se stává vizitkou každého členského státu. Jaká bude ta naše vizitka po roce 2009?

Hlasování v Radě

V samotném úvodu bylo řečeno, že Rada je hlavní rozhodující orgán. Jak ale Rada rozhoduje? Rada rozhoduje hlasováním. Existuje několik způsobů hlasování, jakými může Rada dojít k rozhodnutí.

Když opomineme hlasování prostou většinou, kterou se rozhoduje pouze o některých procedurálních otázkách a o některých tarifech a pro důležitá rozhodování se ho neuzívá, existují dvě základní možnosti hlasování: jednomyslné hlasování a hlasování kvalifikovanou většinou.

Jednomyslné hlasování

Když je něco třeba schválit jednomyslně, znamená to, že se žádný stát nesmí vyslovit proti, aby mohl být návrh přijat. Tento způsob hlasování je stále více a více omezován. Důvody jsou patrné: je stále těžší při zvyšujícím se počtu členských států nalézt řešení, se kterým souhlasí bez výhrad všechny členské státy. Proto zejména v prvním pilíři je tento způsob hlasování omezován a nahrazován hlasováním kvalifikovanou většinou.

Jiná situace je ve druhém a třetím pilíři, kde je při řešení otázek většinou nutné získat souhlas všech členských států.

Jednomyslně musí hlasovat Rada také tehdy, jestliže změnila návrh Komise.

Hlasování kvalifikovanou většinou

Toto hlasování převažuje. Právě tento způsob umožňuje i přes nesouhlas několika států přijmout rozhodnutí, které se však i pro ty země, které hlasovaly proti, stává závazným. Právě zde je velmi zřetelně uplatněn princip supranacionality.

Jednotlivým členským státům jsou v Radě přiděleny různé počty hlasů. Na jejich celkovém počtu a rozdělení se dohodly samy členské státy.

Rozvržení hlasů při hlasování kvalifikovanou většinou

Francie	29
Německo	29
Velká Británie	29
Itálie	29
Polsko	27
Španělsko	27
Nizozemí	13
Belgie	12
Česká republika	12
Maďarsko	12
Portugalsko	12
Řecko	12
Rakousko	10
Švédsko	10
Slovensko	7
Finsko	7
Dánsko	7
Irsko	7
Litva	7
Slovinsko	4
Lotyšsko	4
Estonsko	4
Lucembursko	4
Kypr	4
Malta	3

Celkem	321
Kvalifikovaná většina	232

Dnes mají země dohromady 321 hlasů. K tomu, aby návrh prošel, je potřeba tzv. kvalifikovaná většina hlasů a ta je 232. Kvalifikovanou většinu tedy tvoří 232 hlasů ze 321 možných. Z toho vyplývá, že je zapotřebí 89 hlasů k zablokování nějakého návrhu. Při pohledu na počet hlasů, které mají jednotlivé země, je zřejmé, že žádná z velkých zemí nemůže sama zablokovat jakýkoliv návrh, ale musí hledat spojence.

Na druhou stranu bývá obvyklé, že zástupci členských států se snaží jednat dále, i když již bylo potřebné většiny dosaženo. Jde spíše o konsensus, nikoliv o uplatňování moci, a členské státy se snaží nacházet řešení, která budou přijatelná pokud možno pro všechny zúčastněné.

Takto by situace měla vypadat, pokud v lednu 2007 přistoupí Rumunsko a Bulharsko.

29	<i>Francie</i>
	<i>Německo</i>
	<i>Velká Británie</i>
	<i>Itálie</i>
27	<i>Polsko</i>
	<i>Španělsko</i>
14	<i>Rumunsko</i>
13	<i>Nizozemsko</i>
12	<i>Belgie</i>
	<i>Česká republika</i>
	<i>Maďarsko</i>
	<i>Portugalsko</i>
	<i>Řecko</i>
10	<i>Bulharsko</i>
	<i>Rakousko</i>
	<i>Švédsko</i>
7	<i>Slovensko</i>
	<i>Finsko</i>
	<i>Dánsko</i>
	<i>Irsko</i>
	<i>Litva</i>
4	<i>Slovinsko</i>
	<i>Lotyšsko</i>
	<i>Estonsko</i>
	<i>Lucembursko</i>
	<i>Kypr</i>
3	<i>Malta</i>
345	<i>Celkem</i>
258	<i>Kvalifikovaná většina</i>

Evropský parlament

Je jediný demokraticky volený orgán Evropských společenství. Poslanci jsou voleni od roku 1979 v přímých volbách ve všech členských státech.

Předchůdcem Evropského parlamentu bylo Společné shromáždění, kterému Římská smlouva v roce 1957 přiznala jen roli poradní. Od té doby se mnohé změnilo a Evropský parlament je dnes plnoprávnou institucí, která se podílí nemalou měrou na rozhodování EU. Nezanedbatelná je i jeho role při kontrole ostatních institucí EU.

Dnešní Evropský parlament vzešel z voleb, které proběhly o červnovém víkendu ve všech 25 státech EU. U nás v České republice se volby konaly ve dnech 11. – 12. 6. 2004 a byly to první volby, kterých jsme se mohli jako občané Evropské unie zúčastnit.

Poslání

- Hlavním úkolem je účast na legislativním procesu.
- Kontrola rozpočtu.
- Kontrola orgánů Společenství

Práce Evropského parlamentu

Evropský parlament se legislativního procesu účastní různým způsobem: závisí to na druhu procedury. Jsou čtyři základní druhy procedur: konzultační, kooperační neboli procedura spolupráce, spolurozhodovací a procedura souhlasu. Tyto procedury mohou mít ve skutečnosti ještě další různé drobné odchylky, takže je jich vlastně více než jen tyto čtyři základní. Podívejme se alespoň na základní:

▪ Konzultační procedura

Rada si musí před svým rozhodnutím vyžádat názor Evropského parlamentu. Neučiní-li tak, je její rozhodnutí neplatné. Na druhou stranu při svém rozhodování nemusí přihlížet k názoru Evropského parlamentu. (Je to např. u cen zemědělských výrobků).

▪ Procedura spolupráce (kooperační procedura)

Umožňuje Evropskému parlamentu zlepšit navrhovanou legislativu tím, že může vytvořit pozměňovací návrhy k návrhu Komise. V rámci této procedury se návrh projednává ve dvou čteních v Evropském parlamentu. Nepřijme-li Rada pozměňovací návrhy Evropského parlamentu, musí potom svůj názor prosadit jednomyslně. Dnes se tato procedura používá jen velmi řídky pro otázky související s Hospodářskou a měnovou unií.

▪ Spolurozhodovací procedura

V tomto případě se Evropský parlament a Rada podílejí rovným dílem na rozhodování. Rozhodování probíhá v několika krocích, které odpovídají několika čtením v parlamentu. Záleží na tom, má-li Evropský parlament k návrhu Komise výhrady. Je-li tomu tak, vrátí se návrh k projednání jak Komisi, tak Radě. V případě rozdílných názorů se po čteních v Evropském parlamentě vytváří Dohodovací výbor, který je sestaven ze stejného počtu zástupců Evropského parlamentu i Rady a ze zástupce Komise. Cílem Dohodovacího výboru je dosáhnout kompromisního textu, který by mohla schválit jak Rada, tak Evropský

parlament. Nedojde-li k dohodě, může Evropský parlament návrh odmítnout, a tím návrh vlastně smést ze stolu. Tato procedura je velmi důležitá, neboť se týká široké oblasti legislativy jednotného vnitřního trhu, školství, kultury, zdravotnictví, transevropských sítí... Dnes se více méně stala tato procedura obecným pravidlem.

- **Procedura souhlasu**

Souhlas Evropského parlamentu je vyžadován pro uzavírání mezinárodních smluv, jako je např. u přistoupení nových zemí, dohod s třetími státy o přidružení. Souhlas se požaduje i při důležitých opatřeních v rámci Společenství, jako např. organizace a cíle strukturálních a kohezních fondů, úkoly a pravomoci ECB. Parlament vyslovuje souhlas s novým předsedou Komise a se složením celé Komise. Evropský parlament musí dát svůj souhlas i s trestem, jež uvalí Rada na některý z členských států. Jestliže Evropský parlament neudělí souhlas, nemůže být věc schválena.

Slabiny Evropského parlamentu

Evropský parlament není nejvyšším zákonodárným orgánem Evropské unie, jak by člověk u parlamentu očekával. Zdá se, že stále ještě má silnější postavení Rada. Rada si je svého postavení vědoma, a tak se někdy stává, že se Rada vlastně rozhodne, aniž by znala stanovisko Evropského parlamentu, protože ví, že Evropský parlament na tom stejně nemůže nic změnit. Evropský parlament navíc není ani konzultován u všech legislativních aktů. O některých není dokonce ani informován. Například se vůbec neúčastní legislativy, kterou vytváří Komise. To znamená, že pozice Evropského parlamentu není vždy silná.

Další pravomoci Evropského parlamentu

- **Žádost Komisi o předložení návrhu**

Evropský parlament má ze smlouvy dānu možnost požádat Komisi, aby předložila návrh. Komise je povinnā na tuto žádost Evropského parlamentu reagovat.

- **Kontrola rozpočtu a hospodaření**

Evropský parlament každý rok schvaluje rozpočet Unie a následně hodnotí, jak byly prostředky z rozpočtu Komisí vynaloženy. Podpis předsedy Evropského parlamentu je nezbytný, bez něho by se rozpočet nestal zákonem. Evropský parlament může navrhopvat změny a dodatky k návrhu rozpočtu, který předkládā Komise. Jen při projednāvānī vřdajřů na zemřdělstvī mā poslednī slovo Rada. Ostatnī vřdaje jsou stanovovāny na zākladř spolupřace Evropského parlamentu s Radou.

Evropský parlament, zejména prostřednictvīm svřho Vřboru pro kontrolu rozpočtu, sleduje hospodařnī Unie. Ale jeho pravomoci jsou při kontrole omezenř.

- **Kontrola orgānř**

Evropský parlament vykonāvā politickou kontrolu vřkonnřch orgānř Unie, tj. Komise a Rady. V praxī se vřak tato kontrola vztahuje jen na omezenou kontrolu Komise:

Schvaluje nominaci předsedy Komise.

Celā Komise podlřhā schvālenī Evropského parlamentu.

Mřže odvolat Komisi jako celek.

Projednává souhrnnou zprávu Komise a závěrečný účet hospodaření.

Organizace Evropského parlamentu

Evropský parlament se skládá ze 732 poslanců. Ti jsou voleni v členských státech přímými volbami a jejich funkční období je pětileté. Poslední volby se konaly v červnu 2004 a jejich výsledkem je současné rozložení sil v Evropském parlamentu. Poslanci zasedají podle politických uskupení. V čele Evropského parlamentu stojí předseda, zvolený z jeho středu. Po volbách v roce 2004 se předsedou Evropského parlamentu stal Josep Borrell. Na vedení této instituce se podílejí i podpředsedové.

Poslanci pracují převážně ve stálých výborech. K plenárním zasedáním se scházejí pouze jedenkrát do měsíce.

Počet poslanců z jednotlivých zemí po volbách v roce 2004

99	Německo
78	Velká Británie
	Francie
	Itálie
54	Španělsko
	Polsko
27	Nizozemsko
24	Řecko
	Belgie
	Portugalsko
	Česká republika
	Maďarsko
19	Švédsko
18	Rakousko
14	Slovensko
	Dánsko
	Finsko
13	Irsko
	Litva
9	Lotyšsko
7	Slovinsko
6	Estonsko
	Kypr
	Lucembursko
5	Malta
732	Celkem

Evropská rada

Hlavní politický orgán Evropské unie.

Zakladatelské smlouvy sice s touto institucí nepočítaly, ale od roku 1961 se začali setkávat čelní představitelé členských států Evropských společenství na samostatných jednáních. Časem začala být tato jednání na nejvyšší úrovni označována slovem summit. Po roce 1974 se stala tato setkání pravidelnými a dostala i své jméno „Evropská rada“. První formální zasedání se konalo v Dublinu. Do smluv se Evropská rada dostala článkem 2 Jednotného evropského aktu. Pravomoci Evropské rady jsou v současné době určeny Niceskou smlouvou v čl. 4 (Hlava I) Smlouvy o EU.

Článek 4 Smlouvy o EU:

Evropská rada

Evropská rada poskytuje Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její obecné politické směry.

Evropská rada sdružuje hlavy států nebo předsedy vlád členských států, jakož i předsedu Komise. Jsou jí nápomocni ministři zahraničních věcí členských států a členové Komise. Evropská rada se schází alespoň dvakrát ročně, za předsednictví hlavy státu či vlády členského státu, který vykonává předsednictví Rady.

Evropská rada předkládá Evropskému parlamentu zprávu po každém svém zasedání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém Unií.

Poslání

Evropská rada je fórum nejvyšší politické úrovně.

- Určuje pro Evropskou unii politický směr.
- Určuje střednědobé a dlouhodobé cíle.
- Snaží se vyřešit problémy, kterými se neúspěšně zabývala Rada.
- Je iniciátorkou hlavních politik a směrů.
- Tvoří zásady zahraniční politiky.

Neschvaluje právní normy, ale přijímá politická rozhodnutí o prioritách budoucího vývoje Unie. Poskytuje nezbytné podněty pro rozvoj Unie a definuje všeobecné politické směry. Velkou měrou přispívá ke koordinaci cílů a aktivit EU. Řeší také politické otázky, které Rada nezvládla pro jejich složitost. Často z jednání Evropské rady vycházejí nové nečekané podněty pro další rozvoj integrace. Velmi důležitou roli hraje ve druhém pilíři, v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Tady tvoří zásady zahraniční politiky, určuje směr a řešení zásadních otázek. Rozhoduje i o obraně EU.

Evropská rada ale není zákonodárce!! Její rozhodnutí jsou pouze politická rozhodnutí!

Organizace Evropské rady

Složení Evropské rady a četnost jednání

Evropská rada je složena z hlav států a předsedů vlád členských zemí a z předsedy Komise. Setkávají se zde prezidenti (hlavy států např. Francie a Finska, které mají prezidentské uspořádání výkonné moci) a předsedové vlád ostatních členských zemí. Jednání se od roku 1986 účastní i předseda Komise.

Spolu s ním se od téhož roku těchto jednání na nejvyšší úrovni obvykle účastní i ministři zahraničních věcí členských států EU a další člen Komise.

Zasedání Evropské rady se konají alespoň dvakrát do roka. Běžnou praxí v posledních letech však je, že se Evropská rada setkává častěji, zpravidla čtyřikrát do roka. Zasedání se konají obvykle uprostřed období, kdy členský stát předsedá, a poté v závěru předsednictví.

Projednávaná agenda

Samotnému zasedání Evropské rady předchází rozsáhlá příprava. Týká se samozřejmě jak věcí organizačních, tak i přípravy témat a podkladů pro jednání. Šéfové vlád si hned v počátcích existence Evropské rady vymohli, že jejich setkání nebudou mít pevný jednací řád. To umožňuje při vlastním summitu otevřít jakékoli téma. I proto je příprava okruhů, o kterých se bude jednat, velmi složitou záležitostí, která z největší části leží na předsednické zemi.

Na program obvykle přicházejí věci, které zůstaly nedořešeny z minulého summitu. Často musí Evropská rada řešit i problémy, které se nepodařilo vyřešit Radě.

Při jednáních se objevují i témata, která jsou důležitá pro Komisi. Záleží také na šikovnosti předsedajícího státu, objeví-li se i témata, která jsou důležitá především pro členský stát, který předsedá Radě a díky tomu řídí i zasedání Evropské rady.

Šéfové vlád se zabývají vytyčováním politické strategie, stanovením cílů EU a projednávají i stálá horká témata.

Pravidelným bodem jednání jsou aktuální mezinárodní problémy.

Na závěr summitu je uveřejněn závěrečný dokument, který bývá označován jako „Prohlášení Evropské rady“. O jeho znění a závěrech se nehlasuje, je výsledkem dohody všech zúčastněných.

Evropský soudní dvůr

ESD je nadstátní orgán, který zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv. Podle Smlouvy o EU je příslušnost Evropského soudu výslovně omezena na právní akty Evropských společenství. Má pozici srovnatelnou s ústavním soudem - je hlavní vykladač a rozhodčí ve věcech práva Evropských společenství.

Je k němu přidružen Soud prvního stupně, známý též jako Soud první instance.

Rozhodování

Evropský soudní dvůr rozhoduje zásadní spory v oblasti komunitárního práva (práva Evropských společenství):

- rozhoduje zásadní spory v oblasti komunitárního práva
- rozhoduje rovněž o žalobách fyzických a právnických osob proti rozhodnutím orgánů EU
- působí jako ústavní soud, objasňuje práva a povinnosti orgánů EU, kontroluje právní normy, zkoumá slučitelnost sekundárního práva s primárním
- vystupuje rovněž jako soud správní
- působí jako občanský soud, zkoumá nároky na náhradu škody
- pracuje také jako soud rozhodčí, dohodnou-li se na tom strany sporu

Rozhoduje zpravidla většinou svých hlasů.

Výklad práva

Evropský soudní dvůr je hlavním vykladatelem komunitárního práva. Zajišťuje jednotný výklad práva Společenství v rámci celé Unie. Vydává předběžná rozhodnutí s výkladem práva Evropských společenství pro národní soudy nejvyššího stupně, které se zabývají případy, které zasahují do oblasti práva Společenství. Národní soudy se v takových případech obracejí na Evropský soudní dvůr ve formě tzv. předběžné otázky, kde žádají o stanovisko Evropského soudního dvora k oblasti komunitárního práva, které se soudní případ týká. Evropský soudní dvůr vysvětlí národnímu soudu tuto pasáž práva. Konečné rozhodnutí (např. kdo měl ve sporu pravdu) přísluší národnímu soudu. S předběžnou otázkou se mohou na Evropský soudní dvůr obrátit i nižší soudy, když mají pochyby o výkladu části Evropského práva.

Rozhodnutí Evropského soudního dvora je pro daný národní soud závazné.

Rozhoduje jen v oblasti komunitárního práva (tzn. v prvním pilíři EU)!!!

Organizace

Evropský soudní dvůr tvoří 25 soudců - jeden soudce z každého členského státu, a osm generálních advokátů. Ti jsou jmenováni společnou dohodou vlád všech členských států na dobu 6 let. Soudci po svém jmenování zvolí ze svého středu předsedu. Funkční období předsedy je tříleté. Úkolem generálních advokátů je předkládat veřejně, s veškerou nestranností a v plné nezávislosti odůvodněné závěry o věcech, ve kterých podle statutu Soudního dvora je nutná jeho součinnost.

Soudní dvůr zasedá v senátech nebo ve formě velkého senátu v souladu s pravidly statutu Soudního dvora. Stanoví-li statut, může Soudní dvůr zasedat též v plénu.

Vzhledem k stále narůstajícímu množství podání byl v roce 1989 založen Soud prvního stupně. Je složen alespoň z jednoho soudce z každého členského státu. Ti jsou obdobně jako

jejich kolegové z Evropského soudního dvora, jmenování společnou dohodou vlád členských států na šestileté funkční období. Vyřizuje stížnosti jednotlivých osob proti rozhodnutím institucí Společenství, řeší spory mezi institucemi Společenství a jejich zaměstnanci, žaloby vznesené proti Komisi podle Smlouvy ESUO. Proti rozhodnutí Soudu prvního stupně se lze odvolat k Evropskému soudnímu dvoru, ale tato možnost je omezena jen na právní otázky.

Právní rámec, na jehož základě rozhoduje Evropský soudní dvůr:

- rozhoduje především na podkladě zakládajících smluv (ve znění jejich novelizací)
- na základě aktů orgánů Společenství, mezinárodního práva, obecných právních principů a právních interpretací

Rozsudky soudů jsou zveřejňovány v úřední Sbírce, jejich podstatné části publikovány v Úředním listě Evropské unie.

Evropský soudní dvůr i Soud prvního stupně mají sídlo v Lucemburku.

Statut Evropského soudního dvora i Soudu prvního stupně definuje Smlouva z Nice ve Smlouvě o založení ES v oddílu 4.

Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr bývá nazýván finančním svědomím Unie. Chrání zájmy evropských daňových poplatníků – provádí revizi účtů. Kontroluje, zda EU vydává finanční prostředky podle rozpočtových pravidel, která si schválila, a na účely, pro něž jsou určeny.

Poslání Evropského účetního dvora

- přezkoumávat účetnictví, řádnost a právoplatnost všech finančních operací EU a jejich orgánů.
- kontrolovat hospodárné využívání rozpočtu EU.
- vydávat pravidelné i mimořádné zprávy o finančním hospodaření.
- upozorňovat na eventuální zjištěné nedostatky v hospodaření a navrhopvat způsoby, jak je odstranit.
- vydávat pro Evropský parlament a Radu zvláštní prohlášení, jímž daňovým poplatníkům stvrzuje, že prostředky na určené účely byly čerpány podle platných pravidel.
- má pravomoc kontrolovat jakoukoliv jednotku, která vydává prostředky jménem Společenství
- nalezne-li nějaké nesprávnosti, týkající se příjmů a výdajů, podává zprávy o nesrovnalostech nebo podezření z podvodů
- vydávat vyjádření k návrhům v oblasti boje proti podvodům

Účetní dvůr má 25 členů – z každého členského státu jednoho. Jsou jmenováni na 6 let. Ze svého středu si volí na 3 roky předsedu.

Evropský účetní dvůr sídlí v Lucemburku.

Poradní orgány Evropských společenství

Při přípravě legislativních aktů Společenství se instituce, které navrhuje legislativu a rozhodují o ní, tj. Komise a Rada, opírají o stanoviska poradních orgánů, které byly k tomuto účelu zřízeny. Jsou to Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.

Hospodářský a sociální výbor

Hospodářský a sociální výbor byl zřízen Smlouvou o Evropském společenství jako poradní orgán, který zastupuje zájmy různých skupin hospodářského a sociálního života.

Výbor má právo vydávat stanoviska k jakékoliv otázce, která se týká zájmů Společenství. Vydává informace a zprávy o aktuálních problémech.

Je kvalifikován se vyjadřovat k otázkám Jednotného vnitřního trhu.

V některých případech smlouva určuje, že Hospodářský a sociální výbor musí být před rozhodnutím Rady konzultován.

Hospodářský a sociální výbor má 344 členy.

Členy výboru navrhuje vlády členských států a jmenuje je Rada na 4 roky. Členové jsou organizováni ve třech skupinách: zaměstnavatelé, námezdní pracovníci - zaměstnanci a ostatní povolání. Ti pracují v 6 pracovních sekcích.

Hospodářský a sociální výbor sídlí v Bruselu.

Výbor regionů

Poradní orgán, který začal pracovat v roce 1994. Jeho posláním je zastupovat zájmy regionálních a komunálních územních správ v EU.

Výbor regionů má 344 členy.

Jsou to zástupci regionálních a místních orgánů, starostové měst a jiné osobnosti.

Jsou navrhováni členskými státy. Jmenuje je kvalifikovanou většinou Rada. Současně Rada jmenuje stejný počet náhradníků.

Očekává se od nich nezávislé rozhodování v zájmu Společenství, proto nesmějí přijímat žádné závazné pokyny.

Výbor vypracovává stanoviska k otázkám např. strukturálních fondů, komunálního volebního práva pro občany EU, k otázkám rozvoje transevropských sítí, k rozvoji venkovské turistiky, k veřejné zdravotní péči, vzdělávání, práci s mládeží, kultury aj.

V některých případech stanovených smlouvou, musí být Výbor regionů povinně konzultován.

Výbor regionů má sídlo v Bruselu.

Evropská centrální banka

Evropská centrální banka je právní subjekt, který zajišťuje plnění úkolů Evropského systému centrálních bank buď vlastní činností, nebo prostřednictvím národních ústředních bank. Je plně nezávislá, což znamená, že nemůže dostávat instrukce ani od vlád členských států, ani od institucí EU, ani od žádného jiného orgánu.

Určuje zásady měnové politiky států eurozóny. Má koordinační a řídicí roli v této problematice.

Rozhodovacími orgány jsou Řídící rada a Výkonný výbor.

Řídící rada má mj. výhradní právo povolovat vydávání bankovek v rámci Společenství.

Evropská centrální banka sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem.

Evropská investiční banka

Evropská investiční banka je finanční institucí Evropských společenství, jež poskytuje dlouhodobé půjčky a záruky na investice, které napomáhají rozvoji hospodářství členských států EU a přispívají k prohlubování evropské integrace.

Členy této banky jsou členské státy EU. Ty vytvořily základní kapitál banky tím, že upsaly podíl ve stanovené výši.

Banka je řízena Radou guvernérů, Správní radou a Výborem ředitelů.

Rada guvernérů je tvořena ministry, jmenovanými vládami členských států.

Správní rada je jmenována na pětileté a opakovatelné funkční období. Jmenuje ji Rada guvernérů. Má výlučnou pravomoc rozhodovat o poskytování půjček a záruk a o uzavírání půjček.

Evropská investiční banka sídlí v Lucembursku.